

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **R. C.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 marca 2024 r.,

osobistego wniosku skazanego o wznowienie postępowania w sprawie

zakończonych wyrokami Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt II AKa 472/19,

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. akt III K 115/15,

na podstawie art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. *a contrario*,

p o s t a n o w i ł:

- 1. odmówić przyjęcia wniosku R. C. o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności;**
- 2. stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.**

UZASADNIENIE

W dniu 27 listopada 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął osobisty wniosek skazanego R.C. o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokami Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt II AKa 472/19, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z

dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. akt III K 115/15. Według skazanego w sprawie ujawniły się nowe fakty i dowody wskazujące na to, że został skazany za przestępstwo, którego nie popełnił. Okoliczności potwierdzające powyższe twierdzenie miały zaś zostać szczegółowo opisane w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa złożonym do prokuratury, które miało stanowić załącznik do przedmiotowego wniosku. Nowym dowodem w sprawie, nieznanym wcześniej sądowi ma być także okoliczność, że ze względów zdrowotnych skazany nie może odbywać kary pozbawienia wolności, gdyż stanowi to zagrożenie utraty jego zdrowia i życia. Ponadto, skazany nowego dowodu uzasadniającego wznowienie upatruje również w wydanej opinii lekarskiej dotyczącej stanu jego zdrowia. Jak można wnioskować z treści uzasadnienia była to opinia sporządzona na potrzeby postępowania wykonawczego, gdyż decydowała o możliwości odbycia kary pozbawienia wolności przez R. C. Zdaniem skazanego opinia ta jest niezgodna ze stanem faktycznym sprawy i nie była znana dotychczas sądom orzekającym w sprawie. Wobec lekarza, który wydał „przestępczą opinię” prowadzone jest postępowanie przez Prokuraturę Regionalną w Szczecinie o sygn. akt [...]. R. C. wniósł także o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz wstrzymanie wykonania kary, które uzasadniać mają okoliczności wskazane w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa, świadczące o tym, że nie popełnił czynu, za który został skazany. Skazany zwrócił się także z prośbą o przeprowadzenie czynności procesowych w miejscu pobytu, nie wskazując przy tym o jakie czynności chodzi.

W dniach 13, 19 oraz 26 lutego 2024 r. wpłynęły do Sądu Najwyższego kolejne pisma skazanego, w których wskazywał, że wznowienie postępowania uzasadnia także fakt, iż w jego sprawie sąd był nienależycie obsadzony zarówno w postępowaniu w pierwszej jak i drugiej instancji, gdyż zasiadali w nim sędziowie powołani „niezgodnie z prawem i KRS”. Każde ze złożonych pism zawierało także wnioski o wstrzymanie wykonania kary.

Do akt przedmiotowej sprawy dołączono także pismo skazanego z dnia 8 stycznia 2024 r. wraz z załącznikami nadesłane do Sądu Najwyższego przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w dniu 25 marca 2024 r. Przedmiotowe pismo wraz z załącznikami stanowi korespondencję skazanego kierowaną do Prokuratury Okręgowej w Poznaniu, w której opisuje na działania podjęte celem wznowienia

wyżej wymienionego postępowania. Załącznik stanowi m.in. wniosek o wznowienie postępowania o treści niemal tożsamej z rozpoznawanym w przedmiotowej sprawie (skazany powołuje te same okoliczności), jak i pismo skierowane do Ministra Sprawiedliwości z prośbą nadzór nad inicjowanymi przez skazanego postępowaniami oraz wstrzymanie wykonania kary pozbawienia wolności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Treść osobistego wniosku skazanego (przywołanej powyżej korespondencji) wskazuje na jego oczywistą bezzasadność, co w świetle art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. skutkowało odmową jego przyjęcia. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie dopatrył się sygnalizowanej bezwzględnej przyczyny odwoławczej, stąd też w tym zakresie stwierdził brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

W pierwszej kolejności wyjaśniając powody, które legły u podstaw odmowy przyjęcia wniosku z uwagi na jego oczywistą bezzasadność należy zauważyć, że zgodnie z art. 545 § 3 k.p.k., sąd odmawia przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania nierespektującego obowiązującego w postępowaniu wznowieniowym rygoru przymusu adwokacko-radcowskiego (bez wzywania do uzupełniania tego braku) w sytuacji, gdy „z treści wniosku (...) wynika jego oczywista bezzasadność”. Użyty przez ustawodawcę zwrot „odmawia” oznacza, że Sąd Najwyższy jest zobligowany do przeprowadzenia kontroli osobistego wniosku strony, który wbrew art. 545 § 2 k.p.k. nie został sporządzony i podpisany przez profesjonalnego przedstawiciela procesowego, pod kątem okoliczności, na których go oparto. Kontrola ta ma charakter *quasi* formalny, co oznacza, że w jej toku nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania wniosku ani do badania jego zasadności pod kątem ewentualnych podstaw wznowienia, ale do wstępnego przeanalizowania treści wniosku, w celu ustalenia możliwości jego skutecznego złożenia (por. postanowienie SN z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 51/23). Oczywista bezzasadność wniosku o wznowienie jest rozumiana na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego jako taka, która jest widoczna na pierwszy rzut oka, niewątpliwa, a sam wniosek obiektywnie nie może doprowadzić do wzruszenia orzeczenia (por. postanowienie SN z dnia 25 września 2015 r., II KO 49/15; postanowienie SN z dnia 21 grudnia 2022 r., I KO 107/22).

Analiza korespondencji R. C. jednoznacznie wskazuje, że z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Jeżeli bowiem wnioskodawca uważa, iż w toku prowadzonego postępowania doszło do popełnienia przestępstwa, to aby skutecznie powołać się na tę okoliczność w postępowaniu wznowieniowym musiałby wskazać potwierdzający ją prawomocny wyrok skazujący. *Propter falsa* jako podstawa wznowieniowa może być skuteczna tylko wówczas, gdy czyn o jakim mowa we wniosku zostanie ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. Wniosek o wznowienie postępowania powinien zatem wskazywać wyrok skazujący lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego (art. 541 § 1 i § 2 k.p.k.), czego R.C. nie uczynił. Samo powołanie się na fakt popełnienia przestępstwa, złożenia w tym zakresie zawiadomienia, czy nawet toczącego się postępowania karnego, nie jest więc wystarczające dla wznowienia postępowania w oparciu o przesłankę z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. Tego rodzaju okoliczności nie mogą także być uznane za nowy dowód w sprawie w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Pozostałe okoliczności wskazywane we wniosku również nie wpisują się w żadną z podstaw wznowienia określoną w rozdziale 56 k.p.k. Odnosząc się do kwestii dotyczącej wydania przez lekarza „przestępczej opinii”, w następstwie której R. C. został osadzony w zakładzie karnym, to dostrzec należy, że z wniosku skazanego wynika wprost, iż opinia odnosi się do etapu postępowania wykonawczego. Tym samym nie ma i nie może mieć ona żadnego z związku z kwestią ustalenia odpowiedzialności karnej skazanego. Za nowy dowód w sprawie w kontekście brzmienia art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. nie może również zostać uznany obecny stan zdrowia skazanego. Powoływana przez niego okoliczność nie wpisuje się w żadną z podstaw wznowieniowych. Eksponowane okoliczności dotyczące obecnego stanu zdrowia mogłyby co najwyżej stanowić podstawę do skorzystania przez skazanego z instytucji prawa karnego wykonawczego jak odroczenie wykonania kary czy przerwa w jej wykonaniu.

Z powyższych względów wniosek skazanego został oceniony jako oczywiście bezzasadny, co w świetle art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. implikowało

odmowę jego przyjęcia. Powyższa okoliczność dezaktualizowała także rozpoznanie wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz o wstrzymanie wykonania orzeczenia, albowiem celem art. 545 § 3 k.p.k. jest zredukowanie zbędnych przebiegów procesowych w postępowaniu wznowieniowym w sytuacji, gdy obiektywnie brak jest podstaw do wznowienia postępowania.

Przechodząc do sygnalizowania przez skazanego bezwzględnej przyczyny odwoławczej podkreślić należy, że wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., możliwe jest wyłącznie z urzędu (*vide* art. 542 § 3 k.p.k.). Nie przekreśla to jednak możliwości wykorzystania inicjatywy strony w celu skorygowania rzeczywistych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Z tych też względów pełne zastosowanie znajduje tu instytucja przewidziana w art. 9 § 2 k.p.k., umożliwiająca stronie wystąpienie z wnioskiem (tj. sygnalizacją) o dokonanie czynności z urzędu. W taki też sposób zostały potraktowane pisma R. C. z 13, 19 oraz 26 lutego 2024 r.

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że awizowane przez skazanego uchybienie, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. nie zaistniało. Zarówno wyrok sądu pierwszej, jak i drugiej instancji zapadły przed podjęciem uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I 4110 1/20 (OSNKW nr 2/2020, poz. 7), zgodnie z którą *„nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”*. Tymczasem z uchwały tej wynika, że powyższa wykładnia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. *„nie ma zastosowania do orzeczeń wydanych przez sądy przed dniem jej podjęcia*

oraz do orzeczeń, które zostaną wydane w toczących się w tym dniu postępowaniach na podstawie Kodeksu postępowania karnego przed danym składem sądu". Już tylko wskazana okoliczność wyklucza zaistnienie w przedmiotowej sprawie sygnalizowanej bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Niezależnie od powyższego godzi się przypomnieć, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 (OTK-A 2020, nr 61) ww. uchwała uznana została za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. W związku z powyższym, z dniem ogłoszenia rzeczonoego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera ona skutków prawnych polegających na związaniu jej treścią składów orzekających Sądu Najwyższego. Zatem udział w składzie sądu powszechnego osoby powołanej na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie musi automatycznie zostać potraktowany jako bezwzględna przyczyna odwoławcza. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wykształciła się w tym zakresie również odmienna linia orzecznicza, zgodnie z którą powyższa okoliczność może być rozpatrywana co najwyżej w kategoriach innego naruszenia prawa (*vide m.in.* postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2021 r., II KZ 46/21; postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 222/22; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2022 r., V KK 660/21; postanowienie SN z dnia 30 listopada 2022 r., II KK 468/21; postanowienie SN z dnia 28 grudnia 2022 r., IV KK 477/22; postanowienie SN z dnia 28 grudnia 2022 r., III KS 73/22; zarządzenie SN z dnia 8 lutego 2023 r., II KO 119/22; zarządzenie SN z dnia 7 listopada 2023 r., II KO 65/23; postanowienie SN z dnia 7 lutego 2024 r., III KK 499/23). Sąd Najwyższy orzekający w tym składzie w pełni podziela drugie z zaprezentowanych stanowisk, odsyłając szczegółowo do argumentacji zawartej w przywołanych judykatach.

Na marginesie należy także wskazać, że nie jest to pierwszy wniosek skazanego o wznowienie przedmiotowego postępowania (uprzednie wnioski zarejestrowane zostały w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt IV KO 54/22; IV KO 7/23; IV KO 81/23). Żaden z nich nie okazał się skuteczny. W Sądzie Najwyższym

rozpoznawane także były kasacje obrońców R. C., które postanowieniem z dnia 15 września 2020 r., sygn. akt IV KK 217/20 zostały oddalone jako oczywiście bezzasadne.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji postanowienia.

[PGW]

[ał]